

TAMLAMALAR

Bir ismin benzerlerinden ayırt edilebilmesi için başka bir isim, zamir veya sıfatla anlam ilişkisi kurarak oluşturduğu söz öbeğine tamlama denir. Tamlamalar bir söz öbeğidir ve en az iki kelimededen oluşur, tek sözcüklü tamlama olmaz. Tamlamalarda iki öge vardır: tamlayan ve tamlanan. Tamlananı belirten, açıklayan sözcüklere de tamlayan denir. Tamlamada belirtilen, açıklanan isme tamlanan denir. Tamlamalar, sıfat tamlaması ve isim tamlaması olmak üzere iki ana başlıkta incelenir:

1. Sıfat Tamlamaları

Bir ismin rengi, şekli, durumu, sayısı gibi özelliklerini belirten sözcüklere sıfat denir. Sıfatların, isimlerin önüne gelerek onlarla oluşturdukları söz öbeklerine sıfat tamlaması denir. Sıfatlar her zaman isimlerden önce gelir. Dolayısıyla sıfat tamlamalarında tamlanan isim, tamlayan ise sıfattır.

» kırmızı elbise

(tamlayan)(tamlanan)

Yukarıdaki cümlelerde koyu renkli kalın harflerle yazılmış söz öbekleri sıfat tamlamasıdır.

NOT: Sıfat tamlamalarında, tamlanana (isme) sorduğumuz “nasıl, hangi, kaç, kaçınıcı?” sorularıyla tamlayanı (sıfatı) bulabiliriz.

NOT: Sıfat tamlamalarında, tamlayan da tamlanan da birden çok sözcükten oluşabilir.

» kalın bir kitap

» eski evler, dükkânlar

2. İsim Tamlamaları

İki ismin aitlik ilgisi ile birbirine bağlanmasıyla oluşturulur.

a) Belirtili İsim Tamlaması: İlgi ve iyelik ekini alan tamlamalardır.

Arkadaşımın çantası

b) Belirtisiz isim tamlaması: İlgi ekinin bulunmadığı tamlamalardır.

Ev kapısı

c) Zincirleme isim tamlaması: Birden fazla isim tamlamasının iç içe olmasıdır.

Kapı kolunun demirleri

ALİŞTİRMA

Aşağıdaki cümlelerde yer alan sıfat tamlamalarını bularak daire içine alınız.

» Caddeler rengarenk ışıklarla süslenmişti.

» Sınavdan sadece birkaç öğrenci geçebildi.

» Bu evde güzel günler geçirdim.

» Kitapta güzel öyküler ve şiirler var.

» Bu beyaz gömlek sana çok yakışıyor.

» Komşumuz beyaz arabasını galeriye satmış.

» Yaramaz öğrenciler yaptıklarının sonucunu gördüler.

» Bahçeye çalışmaya gelen ırgatlar domatesleri topladı.

» Güneşin batışıyla birlikte ortalığı koyu karanlık kapladı.

» Çocuklar küçük taşları toplayıp denize attı.

» Yemyeşil kırlarda koşarak oynadık.

» Bazı günler ders çalışmak için kütüphaneye gider.

» Bize üç yüz lira para verdiler.

» Bu kitabı sınıfta birçok kişi okumuş.

» Denizin serin surlarında biraz ferahlamıştık.

» Çalışanlar kırık findıkları bir torbaya atıyordu.

» Hangi okul tamirat için kapatılmış.

» Yarışmada ikinci öğrenci çok yorulmuş.

» Öğretmen akıllı tahtada video izletti.

ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerde yer alan sıfat ve isim tamlamalarının altını çiziniz ve altlarında isim tamlaması ve sıfat tamlaması diye yazınız.

Bahçenin kapısı kırık demirlerle bağlanmıştı.

İsim Tamlaması:

Sıfat Tamlaması:

Küçük kedi ağacın tepesinde kuş kovalıyordu.

İsim Tamlaması:

Sıfat Tamlaması:

Ablamlar okul bahçesinde büyük kardan adam yapmış.

İsim Tamlaması:

Sıfat Tamlaması:

Arabanın tekerleğine yolda demir çivi batmış.

İsim Tamlaması:

Sıfat Tamlaması:

Birkaç çocuk sınıfta su şişesi oynuyordu.

İsim Tamlaması:

Sıfat Tamlaması:

Kaldırım taşları belediye tarafından boş yerlere döşenecekmiş.

İsim Tamlaması:

Sıfat Tamlaması:

TEST

Aşağıdakilerin hangisinde belirtili ad tamlamasında tamlayanla tamlanan arasına bir sıfat girmiştir?

- A) Yeni defterini beyaz bir kâğıtla kapladı.
- B) Eski kafesin içinde minik bir kuş vardı.
- C) Kahveci, sobanın yanında uyuklayan ihtiyara seslendi.
- D) Kasaba, güneşin ilk ışıklarıyla aydınlatılmıştı.

Aşağıdaki cümlelerde yer alan tamlamalardan hangisi diğerlerinden farklıdır?

- A) Okul takımı, maçı iyi kazandı.
- B) Ağaçlarda kırlangıç kuşları vardı.
- C) Sanat dünyası başarınızı konuşuyor.
- D) Akıllı insanları ben de severim

Bazı sıfat tamlamalarında tamlanan düşerek onun anlam ve görevini tamlayan üstlenir.

Aşağıdaki atasözlerinin hangisinde bu açıklamaya uygun bir örnek verilmemiştir?

- A) Ağır giden, dağlar aşar.
- B) Acıyı tatmayan tatlıyı anlayamaz.
- C) Dert çekene göredir.
- D) İşleyen demir pas tutmaz

Aşağıdaki dizelerin hangisinde koyu renkli bölüm bir ad tamlaması değildir?

- A) Aşk, bir **bebeğin** dünyayı adım adım emeklemesidir.
- B) **Tomurcukların ucunda** yeşermiş filizler.
- C) **Baharın gözleri** vurur ağacın dallarına.
- D) Aynalara **yansıyan güzelliğin** parıltısıdır.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde sıfat tamlaması vardır?

- A) Zamanın öncesinde neler olmuştu?
- B) Bu komşunun tavuğu değil mi?
- C) Yorgun insanların şehridir burası.
- D) Güneşin ışıkları camlardan gülümsüyor.